

La ciutat que no dorm

Melcion Mateu

Els poetes Manel Forcano i Marta Pessarrodona van participar en les jornades de cultura catalana a Nova York. ROBERT RAMOS

Catalans per Manhattan

Un dels problemes de fugir de Catalunya és que prest o tard el viatger de torn acaba topant amb altres catalans. L'escapada, més enllà d'Andorra, pot sortir cara si es tenia al cap una idea altra que la de comprovar que la diàspora catalana és més gran que la Catalunya Gran. Per Manhattan no m'ha estranyat de trobar-me amb velles amistats catalanes, amb coneixences esporàdiques catalanes i, fins i tot, amb turistes catalanes desconegudes que m'han demanat –en anglès– que com s'arribava a tal i tal lloc, i a les quals he respost –sempre en anglès, és clar: no he volgut desfer-los la il·lusió de la seva escapada– que s'hi arribava agafant el metro tal fins a tal altra parada, sortint-ne per canviar de via i fent un estrany transbordament que les deixaria a dues passes del seu objectiu. El metro a Nova York és complicat: molts encara no ens hi aclarim del tot. Els caps de setmana, amb unes quantes lí-

nies aturades i parades tancades, ni els mateixos nadius saben on van.

Han passat, però, uns dies d'una presència catalana poc comuna en l'activitat cultural de Nova York. Abridats sota el patrocini de l'Institut Ramon Llull, i acollits per institucions i locals novaiorquesos tan diversos com ara el Lincoln Center, la Poets House i el KGB Bar, la ciutat ha vist passar entre la multitud alguns artistes, cineastes i escriptors de terres de parla catalana; ha tingut un tast de l'obra dels vius, i també d'alguns dels morts de mort més difícil, d'Ausiàs March a Mercè Rodoreda.

Personalment, a més de participar en una taula rodona sobre poesia visual i en un recital col·lectiu compartint cartell amb altres poetes com ara Marta Pessarrodona, Francesc Parcerisas i Manuel Forcano, vaig poder seguir de prop la majoria d'actes. Lectures, cinema, i alguna exposició.

El cicle de cinema, per exemple, presentava una sèrie

*La imatge de
milers de cadàvers
de civils estesos
entre les ruïnes
encara és colpidora*

de documentals sobre la Guerra Civil que hauria de projectar-se a Espanya més enllà del cercle reduït de les filmoteques. Enguany, que és el 70è aniversari de l'alzamiento, valdria la pena passar per televisió i a hora punta els documentals filmats pels republicans durant la guerra. Ningú, a Espanya, no ha demanat perdó pels bombardejos feixistes i nazis de Barcelona, Gernika i Madrid: d'aquí ve l'orgull de la drete espanyola més inflexible. Molts els creuen justificables: algun militar potser

encara s'hi apuntaria de gust. La imatge de milers de cadàvers de civils estesos entre les ruïnes, en el que van ser els primers bombardejos aeris a poblacions civils al món, és, encara avui, colpidora. Que els còmplices amb el règim que justificà aquella matança estiguin gairebé tots, avui dia, en el mateix partit polític sense haver pagat cap factura és un dels capítols més lletjos i tristos de la Transició espanyola. Una Transició construïda sobre un pacte de silenci que és necessari trencar, per pura justícia històrica.

De tot plegat, ¿en van treure res, els americans, a més d'imatges de la barbàrie? És clar que sí, hi havia prou varietat: de Bigas Luna a Marc Recha, d'Isabel Coixet a Agustí Villaronga, i de Baltasar Porcel a Empar Moliner i Jordi Puntí, passant per Harold Bloom, faltaria. Una imatge prou diversa i rica de la tribu, d'una de les moltes tribus que es passegen, insomnes, per aquesta ciutat que no dorm.

Parlem-ne

Joan Solà

Col·loqui de Tübinga

Els dies 23-25 de febrer es va celebrar a Tübinga el 20è Col·loqui Germano-Català de llengua i literatura, organitzat per Johannes Kabatek i Claus D. Pusch. Tübinga, ciutat preciosa, ben conservada, activa i pacífica, de 80.000 habitants, 25.000 dels quals són estudiants d'una de les universitats més prestigioses d'Europa; amb el riu Neckar que banya la torre on va viure el poeta Hölderlin, que serà traduït per Carles Riba. Etcètera. La revista *Zeitschrift für Katalanistik* s'edita aquí i a Friburg. La secció de lingüística d'aquest col·loqui tenia com a tema els dialectes i l'estandardització; la de literatura versava sobre "Literatura i traducció entre universalisme i particularisme". Com en tots els col·loquis, hi va haver actes culturals paral·lels, coordinats per Jordi Jané, amb l'ajut de Rosina Nogales: una taula rodona sobre "Les fronteres de la literatura catalana" (on, sobre Frankfurt 2007, Àngels Prats aclarí la posició de l'Institut Ramon Llull de suport prioritari al català), una lectura de textos de Sergi Belbel, un concert, una visita a l'arxiu del gran lingüista Coseriu (amb més de mil manuscrits seus) i l'obligada visita a la ciutat. Aprofitant el Col·loqui, es va dedicar una solemne jornada a Joan Coromines.

Un centenar d'assistents i una quarantena llarga de comunicacions i conferències. Espigolaré d'ací d'allà. José Enrique Gargallo ens va fer conèixer un aspecte inèdit del diccionari de Coromines: la riquesa de refranys que inclou. Germà Colón reconeixia que l'estàndard actual és prou convincent, malgrat el problema de selecció dialectal que implica. L'hongaresa Il-dikó Szijj s'enfrontava a un aspecte que fins i tot per als catalanoparlants és marejador: l'estandardització de les formes verbals. Josefina Carrera feia veure com l'escola i els mitjans de comunicació fan recular trets dialectals com la pronunciació de la primera vocal d'*escola* o *edifici* en lleidatà: Kabatek aclaria que tots imitem els de més amunt, els de més autoritat, i que el seu fill de dos anys també volia "hacer la r como mamá". Carles Segura i Sandra Montserrat descrivien els problemes (sobretot polítics) de l'ensenyament del català a Alacant i els esforços dels professionals per posar-hi remei. No menys coratjosa i positiva, Llum Bracho ens parlava del desori en toponímia. Aina Torrent-Lenzen explicava emotivament els problemes de la traducció poètica, a partir de la seva experiència amb Günter Eich. Daniel Casals i Oriol Camps ensenyaven l'interior del laberint que representa la modalitat estàndard als mitjans de comunicació. Michael Ebmeyer, amb una informació increïblement precisa, analitzà el batibull creat al voltant de la fira de Frankfurt del 2007: en definitiva, el problema és fer encaixar la manera com ens veuen des de fora (per a certs alemanys, enfora de l'oasi dels intel·lectuals que vam descriure l'altre dia, som un simple apèndix, més aviat molest, d'Espanya) amb la manera com volem ser vistos nosaltres.